

Hodnocení diplomové práce Lukáše Houdka Milan Kundera v polemikách.

Možno dospět snadno k názoru po prvním či zběžném přečtení, že je práce opět a tradičně brilantní. Z jistého úhlu pohledu ano – je logicky komponována, je rozhodně na vysoké úrovni formulační, skvěle argumentující, s několika drobnými a naprosto nevýznamnými, zejména pravopisnými chybičkami. Suverénně nás seznámí i s nejsoučasnějšími pojetími či koncepcemi (od slovenské po ruskou) uspořádání evropského či středoevropského prostoru, posoudí či rozsoudí míru „závažnosti“ Kunderových sporů a polemik, jež buď pouze rozpoutal, či na nichž se sám svým hlasem aktivně podílel. Toto jsou jistě nepřehlédnutelná pozitiva a přednosti této práce i stylu jejímu autorovi vlastního, věřím, že při obhajobě bude možno pozastavit se u některých z následujících dílčích témat:

1. Původní záměr práce byl zamýšlen – kupodivu – mnohem „méně“ evropsky či „světově“ – ale téměř výhradně „domácky“, to jest česky. Co postrádám nejvíce, je ono české pozadí všech Kunderových polemik a sporů, onen „malý český rybníček“, „malé pavlačové spory“, v nichž Kundera ve „svých“ dobách přiváděl své konkurenty v polemikách, svým pojetím literatury „kritiky“ i kritiky, ale též „milující čtenářky“ k zoufalým, záludným, nenávisným, odsuzujícím atd. reakcím ať již v rubrikách „čtenáři nám píší“ či na prostoru pro seriózní (i „seriózní“) kritické reflexe, jichž v „jeho“ dobách bylo pořádku. Tak sotva autor může plnit to, o čem sní na s. 34: „má-li tato práce seskupit poznatky skutečně z inovativní stránky, musí propojit různé úhly pohledu právě proto, aby Kunderovy názory vynikly v dobovém srovnání i historické adaptaci“. Zcela souhlasím, ale... Kde jsou tedy J. Štern? I. Skála? M. Grygar? V. Kopecký? Kde je ona „historická adaptace“?

2. Bylo by dobré vycházet při zkoumání Kunderových polemických textů - zejména oněch prvních, tj. O sporech dědických a Český úděl v kompletní „trojčlence“ – z onoho „malého“ českého prostředí, jež ještě dlouho nebude sice „evropské“, ale je již minimálně jedno celé desetiletí svým osudem „středoevropské.“ „Spory dědické“ lze jen s obtížemi analyzovat bez opory o Nejedlého kdysi normativní stať Komunisté, dědicové velkých tradic českého národa (v práci myslím není vůbec zmíněna), do níž začíná Kundera „rýpat“ a vysoko nad úrovní uvažování jejího autora vynášet a jmenovat prvky nové poetiky (bez rozdílů poezie – próza), jež později formuloval souvisle v Umění románu (1960).

Pak by nebylo možné se pouze dotýkat otázek tak závažných a především hlubokých, jako je ona „máchovská“ (s. 13): Máchovo „vzepření se“ neposunulo „českou poezii o něco dále“, Máchovo „vzepření se“ především signalizovalo sto třicet tři let před napsáním stejnojmenného románu, že „život je jinde“, což by se skutečně jakékoliv „následující generaci“ odmítalo obtížně, otázka by tedy mohla znít: co to bylo, co vedlo Máchovy současníky a kritiky jistě inteligentní, tvůrčí, znalé k oněm nenávistným až zesměšňujícím reflexím (tak jako o sto třicet let později k neméně odmítavým reakcím kupř. na *Monology*)? Vědomí nedostatků na ose poezie – próza či epika – lyrika? Pramáno „objevnou“ je následující pasáž o próze či přesněji o románu na s. 14; v eseji (*O sporech...*) Kundera téměř školským výkladem (jenž téměř doslova lze nalézt na záložce *Směšných lásek* z r. 1970) neutralizuje dobové učebnicové výklady a osvětluje (žel i mnohým starším kolegům – spisovatelům), jaké „zázraky“ může při interpretaci současnosti vyvolat ve čtenáři užití moderního narativu, užívaného již ve 20. a 30. letech nikoliv jedinou „výjimkou“ (Vl. Vančurou!), výjimek bylo naštěstí přece jen víc (K. Čapek, Pujmanová, J. Durych, I. Olbracht, mladý E. Hostovský). Cenný ale je především fakt, že Kundera argumentuje nikoliv ve prospěch svých nepřehlédnutelných mistrů – „a dost!“, on opět pouze jejich prostřednictvím prezentuje či posiluje své argumenty a opakuje – „život je jinde.“ V jeho textu cítím i normální „klukovský“ vzdor. Nepřijde mi proto korektní bezprostředně po citaci z r. 1956 snášet důkazy proti z Kunderovy „poemigrační“ tvorby“ (s. 14), za 10 – 20 let se přece událo mnohé.

3. Mimo dobovou (a snad i aktuální) realitu mi připadají zmínky o jakémsi snad „odpouštění pasáží z V. I Lenina“ (Kundera), užití „ideologicky motivovaných textů“ v časopise *Host* (Mikulášek, Skácel) či „odsuzování“ Kundery za „napsání poémy *Poslední máj*“, (s. 16 – 17), to by již bylo za hranicí.

4. Zajímalo by mna také, jak diplomant vnímá ono (Kunderovo) vysunutí Cervantesova románu do popředí děl světové literatury a potřebu nekonečné úcty k jeho – a opět! – dědictví? Co je v Cervantesově díla tak ojedinělého, že „pouze jemu“ je již romanopisec navždy zodpovědný?

5. Zapomeňme na koncepci slovenskou, českou, ruskou, polskou a na jiná pojetí střední Evropy: jaká je ta Kunderova? Z jaké pozice (subjektivní? objektivní? lyrické? epické? dramatické?) vychází jeho text? Autor na s. 40 píše: „Politická roviny není totéž co kulturní“. Samozřejmě, víme, ale – jaká je ona Kunderova? Mimochodem je zde v souvislosti s „nevyvratitelnými“ pozitivy německého národa na národy středoevropské zmiňován Rakušan (!) H. Broch, což

je samozřejmě něco zcela jiného, než jakékoliv „němectví“ (jen na okraj - Rakušanem byl i další z Kunderových „nej“ - R. Musil), co ale tedy „láká“ Kunderu k Brochovi: jeho (neexistující) „němectví“, nebo struktura jeho románů, jež mu umožňuje prezentovat jistou historickou epochu „lyricky“, „epicky“, „dramaticky“?

Obdobně „polemických“ míst lze v práci nalézt více, není možno je všechna zmiňovat ani komentovat zde a domnívám se, že ani při obhajobě dostatek prostoru nebude; uvědomuji si také, že autorovy vědomosti se mohou týkat pouze přítomnosti, minulosti pouze zprostředkovaně.

Práci doporučuji k obhajobě a přes vše zatím napsané doporučuji klasifikovat ji jako výbornou, neb vše v ní napsané považuji za míněné zcela upřímně.

V Plzni 25. 7. 2016

Jiří Staněk

